

02/2026

Η «Εισαγωγή στην Φωτογραφία» έχει ως αντικείμενο την παρακολούθηση τόσο της τεχνικής όσο και της εικαστικής εξέλιξης του μέσου από την περίοδο της εφεύρεσής του έως τα μέσα του 20^{ου} αιώνα (ο ουσιαστικός τίτλος του εργαστηρίου είναι «Ιστορία και Θεωρία της Φωτογραφίας Ι»). Ως σχηματικό χρονικό όριο ορίζεται εδώ ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος, μετά τον οποίο επικρατούν διαφορετικά χαρακτηριστικά στον χώρο των εικαστικών τεχνών (όπως και στον γενικότερο χώρο της τέχνης) σε σχέση με την προπολεμική περίοδο, πράγμα που τοποθετεί την ανάγκη μελέτης της σύγχρονης εξέλιξης της φωτογραφίας σε έναν διαφορετικό εργαστηριακό κύκλο.

Ένας άλλος λόγος για τον οποίο κρίνεται ότι η συνολική ιστορία της φωτογραφίας δεν είναι δυνατόν να παρουσιασθεί κατά την διάρκεια ενός μόνο ακαδημαϊκού εξαμήνου, είναι η πολύ μεγάλη έκταση των σημαντικών, πολλαπλής φύσης σύγχρονων σχετικών δράσεων, για την αναφορά των οποίων χρειάζεται ένα αυτοτελές εξαμηνιαίο εργαστήριο.

Ένα τρίτο, τέλος, ζήτημα αφορά στην επιλογή αποφυγής της επαφής των φοιτητών –όλων εσάς– με σύγχρονες φωτογραφικές τάσεις μέσα από μια καθαρά θεωρητική παρουσίασή τους, πριν οι ίδιες/οι αρχίσουν να πειραματίζονται με την φωτογραφία σε προσωπικό επίπεδο. Σε αυτήν την βάση, το δεύτερο μέρος της ιστορίας και θεωρίας της φωτογραφίας παρουσιάστηκε πάντα προς το τέλος του κύκλου των φωτογραφικών εργαστηρίων, όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί και προτείνονται σήμερα στο ΤΤΗΕ – συγκεκριμένα στο έβδομο εξάμηνο σπουδών, όταν έχει πια δρομολογηθεί η επαφή σας με την φωτογραφία μέσα από μια σειρά δράσεων, σχετικές τόσο με την εικαστική διερεύνηση του μέσου όσο και με κάποιες επαγγελματικού χαρακτήρα εφαρμογές του.

Ο φωτογραφικός κύκλος εργαστηρίων του ΤΤΗΕ, όπως αυτά έχουν τελικά διαμορφωθεί εδώ και μια περίπου δεκαετία, έχει ως απώτερο στόχο την εισαγωγή στον επαγγελματικό χώρο της φωτογραφίας. Με αυτήν την λογική προτείνεται ανά εξάμηνο, με αφετηρία της διαδρομής το δεύτερο και τέλος το όγδοο εξάμηνο σπουδών, ένα φωτογραφικό εργαστήριο διαφορετικού αντικείμενου – με έμφαση εναλλακτικά στην θεωρητική παρουσίαση του μέσου, στην εικαστική του διερεύνηση και στην επαφή με εφαρμοσμένους τομείς του (αν και οι τρεις αυτές συνιστώσες είναι παρούσες, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, σε όλα τα εργαστήρια – με εξαίρεση το πρώτο) . Όλα ανεξαιρέτως τα μαθήματα του φωτογραφικού κύκλου είναι επιλογής, κανένα υποχρεωτικής παρακολούθησης, και δεν απαιτούν προαπαιτούμενα για την παρακολούθησή τους εκτός από το VIS231 Εισαγωγή στην Φωτογραφία – που δρα ως μοναδικό προαπαιτούμενο για όλα τα επόμενα φωτογραφικά εργαστήρια. Είναι προφανές ότι η βέλτιστη διαδοχή των προς παρακολούθηση μαθημάτων φωτογραφίας είναι αυτή που προτείνεται στο πρόγραμμα σπουδών: μετά την επαφή με το πρώτο μέρος της ιστορίας του μέσου ακολουθούν δύο αναλογικά εργαστήρια ασπρόμαυρης φωτογραφίας, στην συνέχεια δύο εργαστήρια επαγγελματικών εφαρμογών (Επαγγελματική Φωτογραφία Ι με αντικείμενο την διαχείριση της ψηφιακής εικόνας και Επαγγελματική Φωτογραφία ΙΙ με αντικείμενο την

εισαγωγή στην αρχιτεκτονική φωτογραφία), ένα θεωρητικό εργαστήριο πάνω στην θεωρία και σύγχρονη ιστορία του μέσου και τέλος το εργαστήριο Επαγγελματική Φωτογραφία III, που εισάγει στην διαφημιστική φωτογραφία.

Η προτεινόμενη βιβλιογραφία για την Εισαγωγή στην Φωτογραφία είναι ενδεικτική αλλά ήδη αρκετά εκτεταμένη, από την στιγμή που η ουσιαστική κατανόηση του αντικειμένου προϋποθέτει την προσωπική σας ενασχόληση με μια ύλη που γρήγορα υποδεικνύει την ευρύτητα και πολυπλοκότητά της. Ως βασικό σύγγραμμα αναφοράς προτείνεται εδώ το πόνημα του Ian Jeffrey, όπως και η παλαιότερη αλλά παρ' όλα αυτά ακόμα έγκυρη διατριβή του Beaumont Newhall, ήδη αναρτημένη σε τμηματική μετάφραση στα ελληνικά στον χώρο e-class του μαθήματος.

Παρατίθενται στην συνέχεια ενδεικτικές αναφορές πάνω σε σημαντικά πονήματα ιστορίας ή/και θεωρίας της φωτογραφίας – από την στιγμή που σε πολλές περιπτώσεις καλού επιπέδου θεωρητικών τέτοιων κειμένων η εξέλιξη της ιστορίας του μέσου παρουσιάζεται παράλληλα με αναφορές πάνω στον θεωρητικό του προσδιορισμό.

Ενδεικτική γενική βιβλιογραφία

(α) Με μεγαλύτερη έμφαση στην ιστορία του μέσου

Newhall , Beaumont (2002). *The History of Photography*. Νέα Υόρκη: MOMA

Jeffrey, Ian (2006). *Photography—A Concise History*. Λονδίνο: Thames & Hudson

[Jeffrey, Ian (1997). *Φωτογραφία—Συνοπτική ιστορία*. Αθήνα: Φωτογράφος]

Warner Marien, Mary (2002). *Photography – A Cultural History*. Λονδίνο: Lawrence King

Guadagnini, Walter (επιμ., 2010). *Photography—The Origins 1839-1890*. Milano: Skira

Guadagnini, Walter (επιμ., 2012). *Photography—A New Vision of the World 1891-1940*. Milano:

Skira

Guadagnini, Walter (επιμ., 2013). *Photography—From the Press to the Muserum 1941-1980*.

Milano: Skira

Guadagnini, Walter (επιμ., 2014). *Photography—The Contemporary Era 1981-2013*. Milano:

Skira

Wells, Liz (επιμ., 2009). *Photography—A Critical Introduction*. Νέα Υόρκη: Routledge

Charlotte Cotton (2014). *The Photograph as Contemporary Art*. Thames and Hudson

Ξανθάκης, Άλκης (2001). *Ιστορία της Ελληνικής φωτογραφίας*. Αθήνα: Καστανιώτης

Ιωαννίδης, Κώστας (2008). *Σύγχρονη Ελληνική Φωτογραφία*. Αθήνα: Futura

(β) Με έμφαση στην θεωρητική ανάλυση της φωτογραφίας

Walter Benjamin (1936) «L'œuvre d'art à l'époque de sa reproduction mécanisée » (το έργο τέχνης στην εποχή της μηχανικής του αναπαραγωγής): *Zeitschrift für Sozialforschung*

Szarkowski, John (1966/ 2007). *The Photographer's Eye*. Νέα Υόρκη: MOMA

Szarkowski, John (1973/ 2009). *Looking at Photographs*. Νέα Υόρκη: MOMA

Sontag, Susan (1980). *On Photography*. Νέα Υόρκη: Delta

Barthes, Roland (1980). *La chambre claire*. Παρίσι: Gallimard

Berger, John (1972). *Ways of Seeing*. Λονδίνο: British Broadcasting Corporation/Penguin

Berger, John και Jean Mohr (1982). *Another Way of Telling*. Νέα Υόρκη: Pantheon

Flusser, Vilém (1985). *Ins Universum der technischen Bilder/* (2008). *Προς το σύμπαν των τεχνικών εικόνων*. Αθήνα: Σμίλη

Rosalind Krauss (1990). *Le Photographique*. Παρίσι: Macula

David Company (2015). *A Handful of Dust*. Παρίσι: Le Bal και Λονδίνο: Mack

Κωστής Αντωνιάδης (1999/2022). *Η (Φωτογραφία ως) Λανθάνουσα Εικόνα*. Αθήνα: Παπαζήσης